

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 8/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om tillämpning av Europeiska unionens lagstiftning om samordning av de sociala trygghetssystemen och till lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 6 april 2010 en proposition med förslag till lag om tillämpning av Europeiska unionens lagstiftning om samordning av de sociala trygghetssystemen och till lagar som har samband med den (RP 34/2010 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- biträdande avdelningschef Carin Lindqvist-Virtanen och regeringsråd Marja-Terttu Mäkiranta, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Timo Meling, arbets- och näringsministeriet
- avdelningschef Erkki Meriläinen, avdelningschef Veikko Hytönen och kontaktchef Essi Rentola, Folkpensionsanstalten
- utvecklingschef Jaana Rissanen, Pensionskyddscentralen
- specialsakkunnig Sinikka Huhtala, Finlands Kommunförbund
- jurist Kirsi Salo, Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås en lag om Europeiska unionens lagstiftning om samordning av de sociala trygghetssystemen.

Lagen ska innehålla kompletterande nationella bestämmelser om tillämpningen av förordningarna om social trygghet. Den har bestämmelser om bland annat socialförsäkringsinstitutionernas befogenheter och uppgifter när EU:s lagstiftning om den sociala tryggheten tillämpas i Finland och om det elektroniska informations-

utbytet för tillämpningen av förordningarna och administrationen av utbytet i Finland.

Dessutom införs det ändringar och kompletteringar som beror på förordningarna i lagen om Pensionsskyddscentralen, arbetspensionslagarna, folkpensionslagen, sjukförsäkringslagen, lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet och lagen om utkomstskydd vid arbetslöshet.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 maj 2010.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Europeiska unionens reviderade tillämpningsförfordning om samordning av de sociala trygghetssystemen träder i kraft den 1 maj 2010. Från den dag tillämpningsförfordningen träder i kraft tillämpas också det som kallas grundförfordningen om samordning av de sociala trygghetssystemen. I förfordningarna föreskrivs om den sociala tryggheten för personer som flyttar mellan medlemsstaterna och om vilken medlemsstat eller vilka medlemsstater som ansvarar för den sociala tryggheten i enskilda fall. Bestämmelserna är direkt tillämplig lagstiftning. I propositionen föreslås en ny lag om olika socialförsäkringsinstitutioners befogenheter och uppgifter vid tillämpningen av unionens lagstiftning i Finland. I lagförslagen i propositionen ingår också nationella bestämmelser som kompletterar unionens lagstiftning.

Informationssystemet EESSI

Utskottet ser mycket positivt på att det upprättas ett gemensamt elektroniskt system för sådana personers sociala trygghetsfrågor som flyttar mellan unionens medlemsstater. Det kommer att göra behandlingen av ärenden mellan medlemsstaterna mycket smidigare. Det gemensamma informationssystemet är ett enormt projekt och det innebär att medlemsstaterna och deras socialförsäkringsinstitutioner måste integrera sina egna datatekniska system i det gemensamma systemet. I den nya lagen kommer det att föreskrivas hur det nya informationssystemet administreras, hur kostnaderna fördelas och hur informations säkerhetsfrågor hanteras.

Unionslagstiftningen förpliktar medlemsstaterna att ha en eller flera kontaktpunkter för elektroniskt informationsutbyte. Regeringen föreslår att det ska finnas en kontaktpunkt i Finland och den ska finnas vid Folkpensionsanstalten. Det är en lämplig lösning, eftersom Folkpensionsanstalten redan har omfattande informationssystem och kompetens på hur de ska lagras upp och underhållas.

Kommissionen har ansvar för att bygga upp systemets internationella del, medan varje medlemsstat svarar för sin egen nationella del. Propositionen utgår från att den institution som har hand om den sociala tryggheten i Finland svarar för kontaktpunktens drifts-, förvaltnings- och underhållskostnader med en proportionell andel som svarar mot institutionens andel av de frågor som administreras inom systemet. Man uppskattar att 50—60 procent av frågorna kommer att höra till Folkpensionsanstalten, 30—40 procent till Pensionsskyddscentralen och resten att slås ut på Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund, arbetslöshetskassorna och arbetskraftsförvaltningen.

Utskottet anser att man bör räkna in kostnaderna för att upprätta systemet i statsbudgeten och beakta de betydande investeringskostnader som Folkpensionsanstalten kommer att ha för att bygga upp systemet i omkostnadsanslaget för Fpa.

Det noterar vidare att Folkpensionsanstalten är i färd med att bygga upp rikstäckande datasystemtjänster för hälso- och sjukvården som inbegriper elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården och som kan användas för elektroniska recept. Tidsplanen för systembygget får inte äventyras och därför upprepar utskottet sitt tidigare krav på att det måste avdelas adekvata resurser för arbetet.

Tillstånd att söka vård

Det finns en unionsförfordning som tillåter att man söker vård i en annan medlemsstat. Från Finland har man hittills sökt vård i andra medlemsstater bara i mycket begränsad omfattning. De som sökt vård i Finland har i regel varit utomlands permanent bosatta finska medborgare som vill få vård i det offentliga finska hälso- och sjukvårdssystemet. Men intresset för att söka vård över gränserna förväntas öka i framtiden.

Regeringen föreslår att tillstånd till vård i en annan medlemsstat ska beviljas av Folkpensionsanstalten. Folkpensionsanstalten ska begära utlåtande från en enhet för offentlig hälso- och

sjukvård om möjligheten att få vård i Finland och huruvida vården omfattas av den offentliga hälso- och sjukvården. Utlåtandet är bindande när beslut om tillstånd fattas. Folkpensionsanstalten ska ge ett överklagbart beslut om betalningsförbindelse, alltså om ansökan godkänns eller avslås. Utskottet anser att en sådan koncentrerad beslutsmodell är befogad. Besluten bör fattas utifrån enhetliga kriterier för vårdtillgänglighet.

Medlemsstaternas inbördes kostnadsansvar bestäms utifrån förordningen. Den stat står för kostnaderna som är behörig när det gäller sjukvårdskostnaderna för en person. I regel är det fråga om anställningslandet. För kostnaderna för pensionärer svarar antingen den stat som betalar ut pensionen eller den stat som pensionären är bosatt i. Finlands interna kostnadsansvar förändras inte på grund av propositionen. När en person i Finland söker vård i ett annat land har hans eller hennes hemkommun ansvaret för kostnaderna. När en person utanför Finland som omfattas av Finlands kostnadsansvar söker vård — antingen i Finland eller i någon annan medlemsstat — svarar staten för kostnaderna. Om någon annan stat har ansvar för kostnaderna för en person som söker vård i Finland, debiterar Finland den staten för vården.

Övriga ändringar

I pensionslagarna föreslås mestadels tekniska ändringar. Också förslagen till ändringar i sjukförsäkringslagen och lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet kommer sig av hänvisningarna till de nuvarande förordningarna om social trygghet och är tekniska till sin natur.

I lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreslås utöver tekniska ändringar också en bestämmelse om att den som åker till en annan medlemsstat för att söka arbete där har rätt att få arbetslöshetsdagpenning i högst tre månader. Unionens nya lagstiftning tillåter att utbetalningen

av förmånen förlängs från tre till sex månader, men förlängningen är helt och hållet beroende av de nationella myndigheternas prövning. Det föreslagna tillägget till lagen om utkomstskydd för arbetslösa betyder att man i Finland genom ett nationellt beslut kan få förlängd tid för att söka arbete med stöd av arbetslöshetsdagpenning. Utskottet stöder förslaget.

Detaljmotivering

Den nya tillämpningsförordningen träder i kraft den 1 maj 2010. I den tidigare förordningen nämndes de behöriga institutioner som har i uppgift att tillämpa förordningen. Den tidigare förordningen upphävs när den nya träder i kraft, och i den nya föreskrivs inte om några behöriga institutioner. De befogenheter som den nationella lagstiftningen nu föreslås bli kompletterad med svarar i det stora hela mot nu gällande befogenheter. Men de föreslagna lagarna kan inte sättas i kraft från den tidpunkt då förordningen träder i kraft. Utskottets förslag om lagförslag 1 och 2 är därför att bestämmelserna om befogenheter ska vara tillämpliga redan från den 1 maj 2010. Vidare föreslår utskottet en del lagtekniska preciseringar i lagförslag 1 och 3—7.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 8—10 utan ändringar,

godkänner lagförslag 1 enligt propositionen men 2 § i den finska lagen och ikraftträdandebestämmelsen med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

godkänner lagförslag 2—7 enligt propositionen men ikraftträdelsebestämelsen med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag**Lagförslag 1**

2 §

Definitioner

I denna lag avses med
 (1—3 punkten som i RP)
 (4 punkten som i RP. Utskottets ändringsförslag påverkar inte den svenska texten.)
 (5—6 punkten som i RP)
 (2 mom. som i RP)

29 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .
Bestämmelserna i 2 och 3 kap. tillämpas dock från den 1 maj 2010.

Lagförslag 2

Denna lag träder i kraft den 20 .
Den tillämpas dock från den 1 maj 2010.
 (2 och 3 mom. som i RP)

Lagförslag 3

(1 mom. som i RP)
 I de situationer då rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, enligt artikel (*utesl.*) 90 i EU:s grundförordning om social trygghet, *tillämpas* på de berörda personerna, ska de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande tillämpas.
 (3 mom. som i RP)

Lagförslag 4

(1 mom. som i RP)

I de situationer då rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, enligt artikel (*utesl.*) 90 i EU:s grundförordning om social trygghet, *tillämpas* på de berörda personerna, ska de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande tillämpas.

(3 mom. som i RP)

Lagförslag 5

(1 mom. som i RP)

I de situationer då rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, enligt artikel (*utesl.*) 90 i EU:s grundförordning om social trygghet, *tillämpas* på de berörda personerna, ska de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande tillämpas

(3 mom. som i RP)

Lagförslag 6

(1 mom. som i RP)

I de situationer då rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, enligt artikel (*utesl.*) 90 i EU:s grundförordning om social trygghet, *tillämpas* på de berörda personerna, ska de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande tillämpas

(3 mom. som i RP)

Lagförslag 7

(1 mom. som i RP)

I de situationer då rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenska-

pen, enligt artikel (*utesl.*) 90 i EU:s grundförordning om social trygghet, *tillämpas* på de berörda personerna, ska de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande tillämpas.

(3 mom. som i RP)

Helsingfors den 27 april 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Risto Autio /cent
Maria Guzenina-Richardson /sd
Arja Karhuvaara /saml
Inkeri Kerola /cent
Anneli Kiljunen /sd

Håkan Nordman /sv
Markku Pakkanen /cent
Päivi Räsänen /kd
Paula Sihto /cent
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.